

28, 33-36b53-58, 430a53-55, i més en el *DECH*); per què *ronsar* els ulls «denan l'ueis del molí?» no sabem per què hagués d'aclarar-los-hi puix que no en tenim context (1 al capdavant no lligant això amb una cançó amorosa, qui sap si hi ha lliçó correcta). En conclusió el significat «renverser» i fins «jeter» és una mera suposició (i desmentida almenys en la major part dels casos).

Adhuc en les accepcions patueses que ens deixa conèixer Wartburg, moltes ens duen cap a nocions rústiques, ben diferents de tot això i no gaire de les hispàniques: prov. *rounsà* «rosser», «ruer», gascó *arrounsà* «rassembler un troupeau», Saintonge *se roncer* «se mettre en garde contre qn», Hautes-Pyr. *arrounsà* «raboter du bois, façonner un sabot», gascó SO. «petit tas de foin», «gros andain» (Vall d'Aspa i Landes, a St. Vincent de Tyrosse), bearn. *arrounsalhs* «détritus», i el tipus *arrounça-boueu*, el nom de planta, que ell documenta des de l'Aude fins a les Landes, equivalent de l'aranès *arrónsa-bò*, it. *arresta-bùe*, que hem estudiat allí i a *BOLOMAGA* (II, 75a42ss., b35ss; I, 428b22-27). En part hi barreja extensions del terme nàutic 'moure a la deriva', 'moure estirant', com ara *rounçà* «jeter au loin», que precisament com a termes d'arrel nàutica troba al llarg de la costa atlàntica, a Baiona i a La Teste de Buch (*FEW*, 556a35).

Del conjunt de la documentació occitana antiga i moderna, i de la seva localització resulta la imatge d'un mot del SO, propi de la zona compresa en el triangle Narbona-Girona-Atlàntic, en què les afinitats hispàniques (incloent-hi manlles cis-pirenaics) es troben a profusió.

La teoria etimològica de Wartburg és que aquest grup occità (del cat no en vol saber res), s'ha de barrejar amb els noms de la romeguera ¿Què té a veure amb tal verb el nom de planta? Ha de ser el fr. *ronce*! L'actitud seva, «souveràin», com sempre: «Lat. *rumex* ist schon im 2. jh vor Chr. belegt als bezeichnung einer art wurfspeer» (559a5). Una arma llancívola (un dard etc.) 'Documentat des del S II' dóna la impressió d'una base ferma No hi ha tal «schon», sinó un hapax Un vers isolat, fragment d'un poema perdut de Lucili. Encara que no el coneguem més que per una cita de Festus, no deu ser invenció d'aquest gramàtic de baixa època (que ens ha dit tantes coses inconfirmades) perquè també hi fa referència Aulus Gelli?

Jo no sóc un llatinista especialitzat, però salta a la vista que basar una etimologia romànica en un hapax llatí, encara que fos de sentit i entitat indiscutibles, és sempre temerari. Deixant la qüestió semàntica i lèxica, ja la fonètica i la morfologia s'oposen a fer venir l'oc. *ronsar* de *RUMEX* Un derivat de *RUMEX*, -ICIS, en -ARE seria *rumicare*, no tindria sibilant. En fonètica d'oil *RUMICE* dóna *ronce*, amb sorda, però això seria la negació de la fonètica occitana: únics resultats possibles allí són *rómetz* o *ronze*, amb sonora, tots dos documentats, en el nom de la planta (per més que en occità predomini el tipus *romeguero*, *roumego*, provinent de *RUMICARIA*), però hi han quedat casos espar-

sos del tipus *ronze*, amb sonora: no sols en el domini d'Oc sinó encara una mica més al Nord, en parlars del Centre, SE. i SO. d'oil.

Limitem-nos a enumerar uns quants d'aquests casos: Lozère *rünze*, Valgaudemar *ärünze*, Haute-Loire *röze* (*FEW*, 557a22-25), Dordonha *rönze*, *rondre* (557a32), Perigord *rounze* (a34), i en la zona girondina on °c dóna *ð*, *ründə*, *arödə* etc. (a46ss.), *ronde*, *éronde*, de Vendée, Saintonge, Aunis etc. (556b23-28), amb tractament semblant al girondí; en fi tot el manyoc de formes francoprovençals que comença amb sav. *roinze*, Vionnaz *ryöza* (556b51-557a7); igual en els derivats: angevin *éronzier*, Ruffieux *rödziə*, Vaux *röðia*, Isère *rözi*, Savoia *éronzi*, Mussidan *rounzené* (557b53ss.), Poncins (Loire) *se röziná* «se déchirer aux ronces» (558b1f.), Perigord *enrounzà*, *enrounzènà*, prov. mod. *s'arrounzà* «s'accrocher (à une ronce)» (558b56ss.). Amb el sistema del «beau désordre» de què sovint es refia, ha dispersat aquestes formes occitanes pel mig d'un oceà de formes del Nord amb c sorda dissimulant així l'entrebanc fonètic de la ç sorda del verb *ronsar* en contrast amb la z sonora del nom de la romeguera, fr. del N. *ronce*

Ah, però és que la planta *rumex* ve del nom de la «llança»: «sodann wegen der lanzenformigen blätter auf der sauerampfer übertragen» («schon bei Plautus», 558a12, aquí sí que escauria el *schon*): ell ha llegit alguna cosa de 'fulles lanceolades' de l'agrella i d'això ja n'ha fet una llança: no n'hi ha per tant. A una comparació semblant d'una llança amb les espines de la romeguera «ist die übertragung auf den brombeerstrauch zu verdanken» (558a20). El món a l'inrevés: el guerrer inventa el pagès, les llances es tornen pa; o si voleu, es tornen farratge i herbes: el menjar i la natura són engendrats per la guerra. Mein Kampf!

Encara que hàgim de deixar l'última paraula als llatinistes especialitzats, no anirem massa enllà si cridem l'atenció sobre el fet que fins l'hapax de Lucili és d'interpretació incerta; segons el text que ens en dóna Festus: «Túm spara, túm rumicés — portántur trágula pórru... ai de mí: no tenim més text. Essent *sparus* un «petit épieu de chasse» (Sallusti, Virgili etc.), i essent *tragula* un «traíneau, claie» (ja en Varró, i «sorte de filet» en Plini, que ja hi lliga), una interpretació ingènua ens podria donar 'en una rastra (un traíneau) es poden portar lluny, adés dards, adés bardisses (romegueres etc.), o sigui que se'n poden servir caçadors i bosquerols: llavors tindríem aquí *rumicés* amb el sentit de 'romegueres, bardisses' que té per tot: en els clàssics antics, a la baixa època, en les llengües romàniques. I fugiríem de novellar: és ben sabut que *portare* en l'Antiguitat vol dir 'portar, transportar' qualsevol cosa que pesi poc o molt; havent-ho de portar lluny cal portar-ho damunt d'una «claie», un «traíneau» o si molt convé una civera de xarxa. Però ve Festus (p. 270), gramàtic (del S. IV d. C.) i ens innova, a base d'aquest vers, que *rumices* significà, no se sap quan, «teli genus simile spari gallici»: es guia evidentment pel sentit de *spara* i pel de *tragula* que ell devia